

REMISSVAR: KLIMATDEKLARATION FÖR BYGGNADER (DS 2020:4)

WSP Sverige är positiva till förslaget att införa krav på klimatdeklarationer för nya byggnader men har ett antal förbättringsförslag, vilka redovisas nedan. Våra synpunkter ska ses mot bakgrund av att vi arbetar hårt för att minska klimatpåverkan från samhällsbyggandet och har skrivit under Färdplanen för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor.

Klimatdeklaration är ett bra steg men inte tillräckligt som styrmedel för att minska klimatpåverkan från byggandet

WSP Sverige är mycket positiva till att införa krav på att beräkna och redovisa klimatpåverkan från byggskedet för byggnader. En tydlig information till ägare, köpare och användare av byggnader kan antas öka kunskapen i samhället och hos byggaktörer om klimatpåverkan från byggfasen. Steget från ökad kunskap till att faktiskt minska klimatpåverkan är dock inte självklart. Här kommer det att krävas ytterligare styrmedel. En tydlig och entydig klimatdeklaration är en bra grund, men ett naturligt nästa steg är någon form av tak för tillåten klimatpåverkan. Detta tak kan justeras med tiden i takt med att branschens kompetens och förmåga höjs. WSP bidrar gärna med kompetens i utformningen av ett sådant krav.

Passa på att införa ett klassningssystem för klimatprestanda

I väntan på skarpa gränsvärden skulle ett märkningssystem för klimatprestanda, likt energiklassningen, kunna påskynda utvecklingen mot mer klimatanpassade lösningar. WSP anser att det vore lämpligt att införa ett klassningssystem redan nu, i samband att krav på klimatdeklaration införs. När beräkningen väl är gjord är det minimal extra insats att konstatera vilken klass värdet hamnar inom. Ett klassningssystem med A, B, C osv. är pedagogiskt och talar om ifall ett värde är högt eller lågt i förhållande till byggnader i samma byggnadskategori. Genom en klimatklassning skulle branschen också få ett gemensamt verktyg som på sikt kan användas för krav vid upphandling och finansiering samt vid kommunikation.

WSP anser att krav bör införas på att göra en grov klimatkalkyl i tidigt skede

I promemorian argumenteras för att klimatdeklaration i efterhand är ett tillräckligt incitament för att påverka branschen att bygga med lägre klimatpåverkan, samtidigt

anges det, under rubriken Alternativa utformningar av krav på klimatdeklaration (s.67), att klimatkalkyl i tidigt skede har övervägts. WSP anser att en sådan klimatkalkyl i tidigt skede skulle ge byggherren ett mycket bättre beslutsunderlag och större möjligheter att minska klimatpåverkan. När byggnaden är färdig är det ju faktiskt för sent. En kalkyl i tidigt skede är dessutom en förutsättning för att ett framtida kravställande, med olika nivåer som ska understigas, ska vara möjligt. En tidig klimatkalkyl ger underlag till projekteringskedet, vilket i sin tur är avgörande för klimatpåverkan i byggskedet. Förslaget bör därför kompletteras så att kravet på klimatdeklaration kompletteras med krav på en klimatkalkyl i tidigt skede, allra senast i bygglovsskedet.

WSP:s utvärdering av Trafikverkets klimatkrav¹ visade bland annat att samverkan i leverantörsledet är en förutsättning för att få till önskade utsläppsminskningar, och sådan samverkan måste inledas i mycket tidigt skede av projektet.

Förslaget bör även omfatta större ombyggnader

WSP Sverige anser att avgränsningen av vilka byggnader som ska ha klimatdeklaration är för snäv. En betydande klimatpåverkan uppstår vid ombyggnad, exempelvis hyresgäst Anpassningar. Därför anser vi att förslaget bör utvidgas till att omfatta även större ombyggnader. Gränsen för större ombyggnad kan sättas baserat på materialåtgång. En stor del av klimatpåverkan under byggskedet finns även vid ombyggnad, särskilt för ombyggnad till ny användning, exempelvis från kontor till bostäder, och förslaget bör därför utvidgas till att omfatta även större ombyggnader.

Inkludera klimatpåverkan från rivning som en separat post i deklarationen och kräv analys av möjligheten att behålla befintlig stomme innan rivningslov beviljas

Förslaget gäller uppförande av nya byggnader. Dagens nyproduktion handlar dock mycket om förtätning och då rivs ibland byggnader för att ge plats åt nya. Om klimatpåverkan från rivningen inte ingår i klimatdeklarationen riskerar vi att få en falsk bild av låg klimatpåverkan från byggprojekt där befintliga byggnader – med stor inbyggd klimatpåverkan – rivs för att ge plats åt nya. Samtidigt kan klimatpåverkan i ett långt tidsperspektiv vara lägre med en energieffektiv ny byggnad med litet underhållsbehov. Frågan är komplex. Vi ser inte att detta kan lösas enkelt inom ramen för klimatdeklarationen men har två förslag som bör kunna införas samtidigt som klimatdeklarationen:

- En analys av möjligheten att behålla den gamla stommen bör krävas innan rivningslov beviljas

1

http://fudinfo.trafikverket.se/fudinfoexternwebb/Publikationer/Publikationer_003801_003900/Publikation_003881/Kontrollstation%202018_SLUTVERSION.pdf

- Klimatpåverkan från rivningen bör deklarerats separat i klimatdeklarationen för den nya byggnaden för att lyfta upp frågan på bordet

Klimatdeklarationen bör ta hänsyn till återbruk av material och återbrukbarhet

Återbruk av material har stor potential att minska klimatpåverkan från byggandet, men är väldigt lite använt i sektorn idag. Två saker är viktiga för att stimulera återbruk. Dels måste återbrukat material premieras i klimatkalkylen. Det görs genom att återbrukat material, dvs material som redan varit använt en gång, ges ett lägre klimatavtryck i beräkningarna. Detta måste alltså omhändertas i den databas som ska byggas upp. Återvunnet material bör också premieras på liknande sätt, även om klimatnyttan ofta är mindre än för återbrukat material.

Den stora potentialen på sikt ligger dock i att undvika framtida rivningar, och istället gå mot demontering och återmontering av byggnader. För att nå dit på sikt måste klimatdeklarationerna premiera material eller byggdelar som kan återbrukas när de tjänat ut i sin initiala funktion. Det saknas i föreliggande förslag.

Ansvaret för att upprätta deklarationen bör ligga hos byggherren men deklarationen bör göras av en certifierad expert eller ackrediterat företag

WSP är positiva till förslaget att det ska vara byggherren som ansvarar för att upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket. Vi instämmer också i att det är lämpligt att villkora slutbeskedet med att en deklaration är inlämnad.

I förslaget föreslås att klimatdeklarationer ska kunna utföras av icke certifierade personer. Mot bakgrund av att en klimatdeklaration bör ha en viss kvalitetsnivå och tryggheten för byggherren och myndigheten att denna nivå nås bör klimatkalkyler och klimatdeklarationer utföras av certifierade personer, alternativt av ett företag som är ackrediterat för att ha tillräcklig kompetens och rutiner.

Förtydligande behövs om specifika data

Frågan om hur specifika data ska hanteras behöver förtydligas. WSP anser att tredjepartscertifierade EPD:er är att föredra. Ett gränsfall, som kan skapa otydlighet, är de EPD:er som tas fram genom Svensk Betongs EPD-verktyg. Dessa accepteras idag av tex. Trafikverket. Boverket behöver förtydliga hur de ska hanteras här.

Fler typer av nya byggnader bör omfattas

I promemorian föreslås att tillfälliga byggnader som är avsedda att användas i högst två år ska undantas. WSP anser att det undantaget är alltför generellt. Undantaget bör kompletteras med en specifikation om att byggnaden bör ha vissa egenskaper som motiverar att den undantas, t ex att den är uppförd i huvudsakligen förnybart

eller återbrukat material. Vi vill inte att förslaget bidrar till en slit-och släng-mentalitet som driver mot att man inte behöver bry sig om klimatpåverkan för något som bara ska användas en kort tid.

Av liknande skäl ifrågasätter WSP förslaget att industrianläggningar och verkstäder samt ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk och liknande undantas från kravet. Klimatet bryr sig inte om byggnadens användningsområde. Om Sverige ska nå netto nollutsläpp 2045 måste klimatpåverkan från uppförande av även dessa byggnadskategorier ner till nära noll. Då är kunskap om klimatpåverkan ett viktigt första steg.

Av samma skäl som ovan ifrågasätter WSP förslaget att byggnader där byggherren är en privatperson undantas från kravet om klimatdeklaration. Förslaget skulle leda till att kunskap om dessa byggnaders klimatpåverkan och utveckling av bättre lösningar kommer att utebli. Även privatpersoner tar i sin roll som byggherre oftast in specialister för olika moment. Med tydliga riktlinjer för vad som ska ingå i en klimatdeklaration bör kostnaden för att köpa även denna tjänst inte bli en stor del av byggkostnaden. För småhus är ofta garaget en stor del av klimatpåverkan och det bör inkluderas i en klimatdeklaration, något som enbart görs om det är hopbyggt med huvudbyggnaden idag.

Boverkets roll

WSP instämmer i de förslag som rör Boverkets roll, dvs. att Boverket ska föra register över inlämnade klimatdeklarationer, att Boverket ska vara tillsynsmyndighet och att Boverket ska få ta ut sanktionsavgifter om kraven inte uppfylls.

Tidpunkten för ikraftträdande är väl vald

WSP anser att den 1 januari 2022 är en utmärkt tidpunkt för ikraftträdande av författningsändringarna. Det stämmer väl med ambitionerna i sektorns färdplan och lämnar tillräcklig tid för förberedelser.

Med vänlig hälsning

WSP Sverige
Håkan Danielsson, VD

WSP Sverige
Maria Brogren, chef hållbarhet och innovation

(kontaktperson för frågor:
maria.brogren@wsp.com, 076-1360910)